

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reklamációk küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. május 26-án.

Eljutottunk azon határvonalhoz, a midőn az 1872—75-iki országgyűlésre retrospektív tekintet vethetünk.

Kezdetén ez országgyűlésnek egy nagy többséggel rendelkező párt élén állott a Lónyay-kabinet, mely a választások alatt eminens tevékenységet fejtett ki a párt megerősödésére, s tehát méltán számíthatott volna is annak szilárd támogatására.

A mint az akkori kilátások mutatták, gróf Lónyay számított is, mert a közjogi oppozíciónak azon kombinált hadjárat tervét, hogy a serget, mely fővezérével együtt legyőzhetetlen volt, fejének tehetetlenné és lehetetlenné tétele által tegyék fejtelenné, ovatos figyelmen kívül hagyta és minden személye ellen intézett csapást csak úgy parirozott, mintha az nem is ő reá, hanem az országos nagy párt hátára lett volna mérve, s mintha ő csak e párt hazafias érdeke miatt lett volna hivatva e csapásokat felfogni és azokért személyes sérelmei árán bocsánatokat osztogatni.

Az egész ország álmélkodva szemlélte, alig néhány hónap múlva, hogy az országgyűlés összeült, az ugynevezett Csernátóny-féle támadás és kibékülés színi kifejlődését.

E kibékülés felett lelkesült öröm kifejezéseket lehete itt-ott látni, míg egy szép nap reggelén Lónyay gróf felmentetett s Szláv József lón megbizva új kabinet-alakítással.

A lemondáskor a Lónyay mellé sorakozott miniszteri tagtársak még azt az inconvenienciát is követték el, hogy újból megtartották tárczáikat; mert a jó Szláv miniszter elnöksége alatt vajmi édes kilátás lehetett a szolgálatra.

Meg is kezdődött hamar a fejtelenség, senki sem, vagy jobban mondva: mindnyájan parancsoltak; nem volt organikus rend, mely az országgyűlés munkálkodását vezetné és így az országos bizottságok kormányoztak.

Ehez járultak a fináncziális zavarok, meg kellett kötni a nagyon káros 54 millió kölcsönt, a még károsabb 153 milliót; mégis semmi kezdeményezést nem tett a kormány pénzügyeink javítására. Kerkápoly pénzügyi és Tisza Lajos vasúti politikája, mind a két miniszternek lemondását eredményezte.

Ekkor már annyira jutottunk volt, hogy a magyarországi pénzügyi tárczára nem találkozott vállalkozó, s Szláv volt kénytelen azt is elvállalni, s hogy valami téve lenni látszassék, megalakult a 21-es bizottság, mely bölcs munkálkodásával kisegitsen bajainkból.

De e bizottság alig küldötte ki albizottságát s ez még jó formán meg sem kezdhetette munkálkodását, már összezsaptak a hullámok a Szláv-miniszterium felett és már akkor megkezdődtek

az első transzakezionális kísérletek a Deák-párt kebelén kívül.

A Szláv-kabinet mondhatni semmittevésben töltötte el négyszer száz napját kormányzásának és a fináncziális deroute mind jobban-jobban közeledett, a midőn végre ismét született egy teremő gondolat. Két nagy tiszteletű férfiura vették szeméjket a szétszilált pártférfiak és figyelmes lön a király is.

Bittó a képviselőház elnöke és Ghyczy voltak akkor 1874. első felében csak lehetségesek egy erős kormányt alkotni és így a király iniciatívájából keletkezett a Bittó-Ghyczy kabinet, szinte egy évig kormányzott e kabinet; fáradhatatlan buzgalommal igyekezett az ország pénzügyi helyzetén javítani és midőn épen a tervek kivitelénél volt, következett a hazára nézve a legfontosabb és legjelentékenyebb válság, melyet mi soha komoly válságnak nem neveztünk; mert a milyen hazafias tényként üdvözlí az egész ország Tiszának és az egész balközépnek az akezió terére lépését, ép oly elvitázhatlan hazafiúi áldozat-készség jelölül tekinti mindenki a Bittó-Ghyczy kabinet visszalépését, mely azon momentuozus pillanatban ragadta meg az alkalmat megszerezni a hazának az óhajta várt paczifikációját és az ebben fekvő erőt, a midőn tetemes majoritással oldalán állása megingathatlan volt.

Most, midőn e három évre visszapillantunk, ámbár elismerjük, hogy az utolsó pár hó óriási tevékenysége folytán még sem meddő országgyűlés, elég munkát hagyott utódjára is; egyszersmind megnyugvással kimondhatjuk, miszerint következményeiben ily fontos országgyűlésünk nem volt és nem is lehet, melyen csak nem egy zászló alatt megy az egész nemzet előre a haza regenerációja nagy útvonalain.

Budapest, 1875. május 23.

Tisztelt szerkesztő úr!

Mire e sorok megjelennek, már az 1872—75-diki országgyűlés a multtő lesz — a historia tulajdonává válik.

A nemzet nagy várakozást kötött hozzá 3 év előtt. Az eredmények, a sikerek messze, igen messze maradtak el a várakozás mögött.

Azt hittük, hogy rendezni fogja pénzügyi, közgazdasági, kereskedelmi, igazságügyi, igazgatási, közoktatási, vallási stb. viszonyainkat.

Sikerült-e ez? nem! Nem, mert a képviselőház munkaképességét, határozott célok felé törekvését megszübbasztotta, hatálytalanná tette a közjogi küzdelem, melyhez még eléggé nem roszalható versengései különböző személyes ambícióknak is járultak, s nem kevés szerepet játszottak a közügyet bizony teljességgel nem érdeklő személyes rokon- és ellenszenvek.

Kormányok jöttek létre, hogy csakhamar ismét bukasuk által újabb férfiaknak engedjék át a tért.

Lónyay-, Szláv-, Bittó-kabinet egymást váltá fel. Azonban az állhatatlanság a következetes rendszer hiánya, a fölösleges pártviszályok, melyek a legjobb erőket az egymás elleni küzdésre fecsérlék el, a helyett, hogy

a közös cél elérésére használták volna: végre megtermék gyümölcseiket.

A kép, melyet Ghyczy Kálmán volt pénzügyminiszter páratlan őszinteséggel és a legkisebb részletig a pedanteriához hasonló pontossággal a legbiztosabb tanulmányokra és számokra alapítva államháztartásunkról előnkbe tárt: fekete volt és megdöbbenő, és komoly aggodalomba ejté a honfi szíveket.

Hazánk jelesebb fiai önmagukba szállva átlátták, hogy itt csak egyetlen segély van rendelkezésünkre és ez nem más, mint az erők egyesítése a nagy terhek, a hatalmas munka megbírására, végrehajtására.

Ugy tetszik, mintha Tisza Kálmán ez évi február 3-iki beszéde egy jobb, biztosabb, reményteljesebb jövődönk hajnalát derítette volna felénk.

A kételkedés, a bizonytalanság, a reménytelenség, a csak töprekedni, de nem dolgozni is tudó aggodalom-szülte tespedtség — lethargia — egyszerre üdvös mozgásnak, föllélegzésnek, reménynek, bizodalomnak engedett helyett s a szívekbe ismét az önbizalomnak kincseket érő reménye költözött.

Beköszöntött a Wenckheim-Tisza kormány; a közjogi válaszfalak, melyek hét éven át fogyaszták meddő harcokban erőinket: romba dültek; s az egész hazát úgy tetszik mintha jótékony, tette serkentő, üde szellem lengte volna át.

Nem szándékozom az országgyűlést teljesen eredménytelenséggel vádolni, hiba, igaztalanság volna az, de eredményeinek elsorolását is hivatottabb tollakra bízom; hanem annyit bizton kijelenthetek, hogy már maga a pártok egyesülésének nagy ténye és azoknak elvi alapokon történt szorakozása bizonyára emlékezetessé és reménységünk, óhajításunk szerint kedves emléktüvé teszi az épen bezárult országgyűlést.

A bezárás alkalmával ő Felsége a király helyett b. Wenckheim fogja a hír szerint igen rövid trónbeszédet felolvasni.

A szabadelyű-párt és a jobboldali ellenzék is megválaszták a választások vezetésére országos központi bizottságaikat; a megválasztott tagok természetesen mindnyájan régi és igen jól ismert neveket viselnek.

Most már következnek országszerte a képviselők számadó beszédei, melyek tartalmazni fogják elég bőven azt, a mit én elhallgattam, t. i. az országgyűlés működésének törvényekben nyilvánuló eredményeit. M.

Belügyek.

A képviselőház utolsó üléseiben, melyek még este világításnál is folytak, a már mult számunkban kiemelt napirenden kívül, még sorra kerültek a függőben maradt interpellációkra adott feleletek: így a temesmegyei központi választmány állítólagos helytelen eljárása felől; melyre a belügyminiszter kijelentette, hogy a törvény megjelölte az ily esetekben az orvoslás módját és útját reklamáció útján a központi bizottsághoz és a magyar kir. kuriához, ez tehát nem tartozik hozzá; kijelentvén egyszersmind interpelláló Babes Vinczének, hogy egy nem igazolható eljárásnak tartja az ország összes tisztviselőit, egyszerűen, minden alap nélkül megalázni akar ni, melyet nem nevezhet más néven, mint általános megtámadásának, rágalmozásának az összes tisztviselői karnak; a nagy-kikindai főkapitány által tartott képviselő kijelölő gyűlés tárgyában kijelenté Tisza Kálmán belügyminiszter, hogy minden tisztviselőnek, minden kormányközegnek teljes joga van saját egyéniségében választói jogát gyakorolni és a választások feletti tanácskozáskorban nézetét elmondani; de sem egyiknek, sem másiknak

nem joga hivatalánál fogva hivatalos közegek felhasználásával pressiót gyakorolni. Ezen kifejezett általános elveket fogja alkalmazni a jelen esetre is, de lehetetlen államhivatalnok ellen egyszerű eladása kártható ítéletet mondania: a honvédségi intézmény önállóságát veszélyeztető alkotmányellenes intézkedést involváló, a cs. kir. hadügyminiszterium útján a hadsereg számára kibocsátott szolgálati szabályzatnak a honvédségnél fölvetett alkalmazásáért tett interpellációra Szende honvédelmi miniszter kijelentette, hogy a honvédségnél nem hadügyminiszterium útján hozott, hanem a honvédelmi miniszterium által ő felségének fölterjesztett szabályok érvényesek és így megtartatott részéről lényegében a törvény és formában az alkotmányosság fogalma; adattak még válaszok a bélyegárudáknál hiányok, az anyakönyvi kivonatok bélyeggel csak egyszeri ellátása tárgyában beadott interpellációkra és a pénzügyminiszter megfelelt Babes Vinczének a magyar határőrvidéki erdőmegosztása érdekében tett interpellációjára; kiemelve, hogy a magyar határőrvidéki erdők segregatiója tárgyában 1873. óta már működnek a bizottságok, 152 községre nézve már elkészültek; de a végleges felosztásig bizonyos tervet kellett fölvenni, mely szerint az állam és a lakosok is gyakorolhassák jogukat, a községekhez közelebb eső erdőterületek, a lakosság fajtási szolgalmának gyakorlására kijelöltetvén, a többi erdőterület a kincstár használatául szolgál. Itt tehát jogsértés nem követtetett el, mert a hol a kincstár erdői, ott községeknek nem fog jutni erdőség — és minthogy a felosztásig az erdők a kincstár tulajdonai, az azokból befolyó pénzek is az állami pénztár tulajdonai lesznek — ez áll a birságokra nézve is, ezeket is az állam percipálja.

Még két interpellációra tétetett felelet: egyik a gyurgyevői lázadás tárgyában, másik a büntetőtörvénykönyv és bűnvádi eljárás ügyében.

Mind a kettőre az igazságügyminiszter helyett Tisza Kálmán válaszolt.

Az elsőnél constatólta, hogy nem hibát, nem mulasztást; hanem pontos és gyors eljárást lát a szolgabíró tetteiben. A másodiknál kijelentette, hogy az igazságügyminiszter a büntetőtörvénykönyv és bűnvádi eljárás elkészítésével foglalkozik és a jövő országgyűlés elején leteszi a ház asztalára; ez lesz azon alkalom, mikor a határőrvidékre nézve is ezt a kérdést megoldani a legcélszerűbb. Végezetül kinyilatkoztatja Tisza, hogy: „habeat corpus“-féle acták, mely mellett törvénytelenségek büntetlenül maradjanak, sem nem fog, sem nem akar a kormány betervezni.

A tárgyak sorrendjéből fontosabb vitát keltett a házszabályok némely tételeinek megváltoztatása iránti tárgyalás, melyben Beöthy Ákos egy nagybbszerű szónoklattal igyekezett kimutatni, hogy a bizottsági rendszer mellett megsemmisül a felelősség; e nélkül pedig a képviselői rendszer nem áldás, hanem átok. Tisza erre czá-

folatul felhozta, hogy mintán a törvényjavaslatokat a miniszterium a ház asztalára szokta letenni, a bizottság nem más, mint a háznak megbízottja, a mely a ház asztalára letett javaslatokat kisebb körben, de nem mint yakandok a sötétben, hanem a képviselők számára nyilvánosan tárgyalja; a kiket tehát a bizottságok tárgyalásai érdekelnek, nem panaszkodhatik, hogy e tanácskozások elvonatnak előle. Az sem szünteti meg a miniszter felelősségét, ha a bizottság a javaslaton módosít, vagy változtat, mert az ő (Tisza) felfogása szerint a miniszter nem csak a bizottság módosításához, hanem akármely önálló indítványhoz történt hozzájárulása által magáévá tévén a törvényjavaslatot, az iránt felelős; s végül kijelenti, hogy azon esetre, ha nem engedne a miniszter változtatásokat tenni törvényjavaslatán, megszűnnék a parlamentárizmus; hisz akkor a miniszter a képviselőház és törvényhozás zsarnoka lenne.

Legnagyobb sensációt keltett a házszabályok 113-ik § a, melynek tartalma a sajtóban is nagy visszatetszésre talált. E paragraphus szövege így szólt: „Az országház társalgóterméiben és folyosóin csak a törvényhozás két házának tagjai időzhetnek. Idegen csak a ház csarnokában jelenhetnek meg, honnan a fenn érintett helyiségekben csak képviselő által vezettethetik és csak addig maradhat, míg ennek társaságában van.“

Egy egész zivatarra a philippikáknak támadta meg előzetesen a sajtó körében e cikket, felhozatván ellene különösen, hogy a sajtó képviselői és a gyorsírók nem zárhatók ki a nélkül, hogy ez a nyilvánosság kárára ne volna; Lázár Ádám indítványára tehát ezen 113-ik § kitöröltetett a házszabályokból — a törvényjavaslat különben elfogadtatott.

A naszódi erdő és a keleti vasútügy tárgyalásával, mely a jövő országgyűlésre útasittatik, tehát befejeztettek a jelenlegi országgyűlés ülésései. A trónbeszéd, melyet Wenckheim Béla báró miniszterelnök mind a két ház összegyűlt tagjainak felolvasott, nagy körvonalokban kifejtett megelégedését tükrözi vissza a fejedelemnek; és hasonló, de részletesebb visszapiantást vetett Ghyezy Kálmán képviselőházi elnök a lefolyt ülészekre; mind a két okmányra visszatérünk szombati számunkban.

A magyar orvosok és természetvizsgálók 18-dik nagy gyűlése érdekében tett előkészületek.

Mint a „Nemere“ írja, az augusztus havára Előpatak és vidékére kitűzött 18-ik nagy gyűlés elfogadására, az Előpatak, S.-Szt-György, K.-Vásárhely, Tusnád, Torja és Málnás küldötteiből alakult bizottmány f. hó 19-kén kir. tanácsos Dr. Knöpfler Vilmos alatt gyűlést tartott.

Előpatak és Tusnád a nagy gyűlés illő elfogadására jelentékeny pénzkészletről gondoskodott. S.-Szt-György, K.-Vásárhely, és Málnás a nagy gyűlés minél kedvezőbb megtarthatása czéljából — részükről mindent megtenni — ígéretet tettek.

A 19-iki gyűlés megalapította a nagy gyűlés programját a következőkben:

Aug. 27., 28. és 29-én megérkezések, beiratások és egyszersmind utóbbi napon a Bogdán-féle üvegteremben rendezendő gazdasági és műipari kiállítás megnyitása. Ezen kiállítási bizottság elnökeiül gróf Nemes János és Bogdán István urak kértettek fel s tagokul több tevékeny egyéniség. Földvárnál — az Előpatakra minél kényelmesebb útatkozás tekintetéből — kellő számú fogatokról gondoskodva lesz. 29-én este 7-től 9 óráig a nagy gyűlés megtartására építendő csinos pavillonban ismerkedési összejövetel lesz. 30-án délelőtt 10 órakor közülés, 31-én d. e. 8 órakor elindulás Előpatakról S.-Szt-Györgyre, hol 10 órakor szakülések tartatnak. Délután 2 órakor Sepső-Szt-Györgyről elindulás Málnásra, Tusnádra. Szept. 1-én Tusnádon közülés és szakülések tartatnak. 2-kán kirándulás a Szt-Anna tó és torjai „Büdös“ barlang meglátogatásával K.-Vásárhelyre. 3-án délelőtt K.-Vásárhelytől szakülések tartatnak, d. u. 3 órakor kirándulás Kovásznára. 4-én a gyűlés a prázsmári haltenyészde megtekintésével Zajzonba randul ki s onnan estére Brassóba. — 5-én d. e. 10 órakor Brassóban a város nevezetességei megtekintése után zárulás fog tartatni.

Elnök kir. tanácsos Knöpfler Vilmos úr az előkészítő bizottság elébe terjesztette, hogy Csikszék és a borszéki birtokosság a nagy gyűlést a legszivesebben látja saját területén s e czélra kész jelentékeny áldozatokra is. Miután a nagy gyűlés alapszabályai és ügyrende értelmében egy ily távolságra történendő kirándulás a nagy gyűlés tartama alatti program keretébe be nem illeszthető elhatározatott, hogy az ezen kirándulásban részt venni akarók számára egy aláírási iv leend kitéve s az illetők kényelmes elszállításáról gondoskodva lesz.

Az előpataki birtokosság, úgy látszik, anyagi áldozatokat nem kimélve, minden lehető el fog követni a kirándulási helyekül kitűzött testvér gyógyhelyek birtokosainak és városok lakóinak — már előre is szépen biztosított közreműködésével, hogy Előpatak és vidékének bemutatása ezen tudós testület tekintélyének és az ismertetés fontosságának megfelelően eszközöltessék.

Az előpataki birtokosság a nagy gyűlés számára pavillont készített, Előpatak és vidékéről 800 példányban monographiát nyomtat, melynek elkészítésére dr. Otrobán Nándor és Nagy Gusztáv urak kértettek fel; emlékül veret 1200 db. érmet. E gyűlésen, mint értesültünk, külföldi tudósok szép számmal veendnek részt; nemkülönben vendégek is e gyógyvidenyre tömegesen készülnek és így Előpatak e nyáron kiválóan látogatott lesz.

TÁRCZA.

A roncsoló toroklob.

(Diphtheritis.)

H. J.-tól.

(Folytatás.)

Az ok és okozati lételapon én részemről nem tartom valószínűtlennek, hogy évek mulva a görcsővek tökélyesedése folytán az általam fölvetett kérdés a vizsgálat tárgyát képezhetvén — a gombákat létrehozó okot meg fogják találni, s ez alapon ismét egy óriási lépéssel közelebb lesz a tudományos világ a kútforrási okokhoz, vagy, ha szabad volna mondani: a végokhoz.

Azért mondom ez utóbbi föltételezést, mert én physikai és vegytani alapokon nem ismerem, nem ismerhetek, sőt nem is képzelhetek végokot, miután az okok egymást szükségképen feltételezván: szakadatlan összefüggésben kell lenniök. A végok föltételével megszűnnék a természetiek látható szakadatlan összefüggése, ez pedig lehetetlen. A természetben okszerűségénél fogva véletlen nem fordul elő, habár czélszerűtlent eleget látunk is.

Szemeink, ha még aránylag legerősebbek az emberi szemek közt, mégis gyengék a parányi szervezetek fölfogására. Nem csak a diphtheritisnél uralkodnak a saját gombák, hanem számtalan elágazó fajuknál fogva a legkülönbözőbb szerveket, — mint bőrt, haját, körmöt — támadják meg, előidéztvén ezeknek, ha nem is veszélyes, de kellemetlen, vagy éktelenítő betegségeiket.

Ki ne hallotta volna azon szennyes, sötétes foltokat,

melyek nőink hó bőrét betarkitják!? — Ezek mind a bőrön élő gombák.

Ki ne látta volna azon hajbetegséget, mely lassanként elpusztítja az az előtt szép fűrtöket visszaidézhetlenül!?

Ezeket is szintén a hajon élő és azt gyökerében elpusztító hajgombák idézik elő. S így van ez a körömnél is.

Hasonlólag van bizonyos gombafaj, mely a szájban szokta felütni tanyáját, szájbetegséget hozván létre. E kör különösen kis gyermekeknél jön létre, ha szájuk nem tartatnak tisztán. Előfordul azonban nagyoknál is.

Hogy ez említett gombák nem életveszélyesek, onnan van, mert nem az életre okvetlenül szükséges szerveket támadnak meg.

Láthatjuk tehát, hogy a különböző fajú gombák különböző szerveket vesznek ostrom alá, izgatják s végre pusztulás elé vezetik. Ezen gombák is telepeket képezvén a hajan, bőrön stb. szaporodnak és fejlődnek.

A természetben elemek és kevés számú törzsek szerepelnek, melyek keverése s összetételéből származnak a számtalan vegyületek, az állat s növényországban pedig a különböző fajok, melyek egészen elüthetnek az eredeti törzstől. Így van ez a legalsóbb rendű szervezetekkel is. A gombák is kevés anyatörzsből származván, fajzanak el; fejlődésük s szaporodásukban különféle, a fejlődési körülményeknek megfelelő alakot öltvén magukra, úgy, hogy a gyakorlatlan vizsgálót ugyanazon egy fajnak bizonyos, az előbbiektől eltérő fejlődési foka annyira tévútra vezet, hogy egy egész külön fajnak tekint, főleg, ha a fejlődési összefüggést elvesztette. Különben megjegyzem, hogy e parányi szervezetek pontos vizsgálata rendkívüli

kitartást, éber figyelmet és nem közönséges észlelő képességet kíván még a gyakorlott bűvartól is.

Nekem, ugyilátszik, a különfajú gombák különböző fejlődési fokukban kedvező letelepedés mellett különféle kórállapotokat hoznak létre, mint ezt az oltási kísérletekből is láthattuk, hol az oltások egy részénél nem diphtheritis, hanem csak egyszerű lob származott, miután itt a diph. gombák nem azon fejlődési fokban voltak, mely teljes kórképi diphtheritist szokott előidézni.

Észleleteim azon fölvételre vezettek, hogy a diphtheritis, váltóláz, typhus, cholera egy közös okból származnak, s csak az illető fertőző anyag fejlődési fokaival összekötött sajátjától függ az általa létrehozott kórfolyamatok többé kevésbé életveszélyes változatossága. Ezen kórfolyamatok egymásba átmehetnek és sok tekintetben hasonlítanak egymásnak.

Alapjaimat, melyek ezen fölvételre mintegy kényszerítnek, egyfelől Küküllőmegyében a legközelebbi cholera-járvány alkalmával merítettem hol, mint járványorvosnak elég módomból volt a gyógykezelések mellett egyszersmind észleleteket tenni ez és más irányban.

Azt tapasztaltam ugyanis, hogy azon falukban, melyekben a cholera megszűnt, nyomban erős váltólázak léptek föl oly házakban, hol az előtt choleras betegek is voltak; de olyanoknál szintén, hol megelőzőleg a cholera-nak semmi nyoma sem mutatkozott. Volt továbbá oly esetem is, hol az egyén kezdetben a legszabályosabb váltólázban szenvedett. Egyszer csak hirtelen a váltólázi roham helyett erős cholera-roham lepte meg.

(Folytatása következik.)

A nagy gyűlés egész tartama alatt fuvarok és illő ellátásról mérsékelt árak mellett gondoskodva lesz.

A gyűlések és kirándulások tartama (7 nap) alatt „napi közlöny“ fog megjelenni, melynek kiállításával a sepsi-szt-györgyi nyomda bizatik meg.

Köszönetünket kell kifejeznünk a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyűlésének, hogy az előpataki fürdőbirtokosság szíves meghívásának engedve, 1874-ben Győrben tartott gyűlés alkalmával több folyamodó mellettével a f. évi nagy gyűlést Előpatak és vidékére tűzte ki, hol a tudományos kutatásokra oly bő anyag áll rendelkezésre — minő az ország bármely részében sem.

Jogi szemle.

A kereskedelmi törv.-javaslat ismertetése.

(Folytatás.)

A felszólamlásokra eddig hozott határozatok itt is érvényben maradnak. Ennek tartama alatt a szövetkezeti tagok egymás közti és harmadik személyek irányábani jogviszonyaira nézve a fennebb említett határozatok irányadók. Előbb a hitelezők követelésük lejáratá rendjében elégittetnek ki, azután visszatartandók a le nem járt követelések fedezésére szolgáló összegek és a hat havi hirdetményi határidő eltelte után az alapszabályokban körülírt elvek szerint történik a felosztás. A hitelezők értesítésére, felhívására, a követelések biztosítására, az iratok és könyvek megőrzésére és a szövetkezetek egyesülésére nézve a részvénytársulatokra szóló szabályok alkalmazandók.

A szövetkezeti tagok elleni keresetek elévülnek a felosztás, kilépés, vagy kizárástól kezdve egy esztendő alatt, mely a közzététel, illetőleg jegyzékbevételtől számítottatik; ezen év a le nem járt követelésekre nézve a lejáratától, felmondás alá tartozókra a felmondás határideje lejáratától számítottatik.

De, ha fel nem osztott vagyon marad, még ezen elévülési időn túl is követelhető e vagyonból a kielégítés. A kilépett, vagy kizárt tag elévülési ideje nem szakítottatik félbe, oly jogcselekvény által, mely más tagjai ellen a társulatnak történik; de akkor félbeszakad, ha valamely jogcselekvény a fennálló szövetkezet, felszámoló, vagy a csődtömeg ellen intéztetik. Ezen elévülés kiskorúak, gondnokság alatti és jogi személyek ellen is érvényes.

A második rész a kereskedelmi ügyleteket tárgyalja és 291 §-t foglal magában kilencz czimben.

Az első czim a kereskedelmi ügyletekről általában négy fejezetben 258—335-dik §-ig megállapítja, mely ügyletek tekintendők kereskedelmi ügyleteknek és pedig: bármí módon megszerzése ingó dolgoknak, ha a cél, azoknak természetben át-, vagy feldolgozva ismét tovább adása; ugyan ily dolgoknak szállítási vállalata, melyeket a szállító-fél e végből szerez meg; állampapírok, részvények, vagy más, a kereskedelmi forgalom tárgyát képező értékpapírok vétele, vagy egyébkénti megszerzése az esetben is, ha a megszerzés nem továbbadási szándékkal történik; biztosítások elvállalása, útasok, vagy javak tengeren leendő fuvarozásának elvállalása és hajókölcsönök kötése.

A mennyiben iparszerűleg folytattatnak, még kereskedelmi ügyleteknek tekintetnek: ingó dolgoknak fel-, vagy átdolgozásának átvállalása, feltéve, hogy az átvállaló üzlete a kis ipar köré meghaladjá; bank és pénzváltói ügyletek, bizományi, szállítmányozási, fuvarozási és személy-fuvarozásra rendelt intézetek ügyletei; a közraktárak ügyletei; a kiadói, könyv- és műkereskedési és nyomdai ügyek, ha a kis ipar köré meghaladják; a kereskedelmi ügyletek közvetítése. Ezen érintett ügyletek akkor is kereskedelmieknek tekintetnek, ha azok nem iparszerűleg ugyan, de kereskedő által a kereskedelmi üzlet körében köttetnek.

A kereskedőnek kereskedelmi üzlete folytatásához tartozó ügyletei, kereskedelmi ügyleteknek tekintetnek; de a kézművesek részéről történt eladások, ha ezek iparüzleteik folytatásaként jelenkeznek, kereskedelmi ügyleteknek nem tekinthetők.

A kereskedő által kötött szerződés kétség esetében a kereskedelmi üzlet folytatásához tartozónak tekintetik és az általa kiállított kötelezvény a kereskedelmi üzlet folytatásához tartozónak tekintetik, ha ennek ellenkezője magából az okmányból ki nem tűnik. Kivételnek még az ingatlanok tekintetében kötött szerződések.

A kereskedelmi ügyek minőségére és érvényességére semmi befolyással nincs, ha valaki hivatalnál, állásánál, ipar, rendészeti, vagy más okoknál fogva kereskedelmi ügyletekkel nem foglalkozhatik.

E törvény második részében foglalt határozatok, azon ügyleteknél, melyek az egyik szerződő-fél részéről kereskedelmi ügyleteket képeznek, mindkét félre nézve egyaránt nyerne alkalmazást, kivévn, ha e határozatokból kitűnik, hogy azok a felek közül csak azt kötelezik, kire nézve az ügylet kereskedelmi ügyletet képez.

A kereskedelmi ügy megbirálásánál és értelmezésénél nem annyira a használt kifejezések betű szerinti értelme, mint inkább a szerződőfelek akarata szolgál irányadól és a szerződés szavai közös értelmükben vendők, kivéve, ha az érdekelt felek igazolják, hogy azoknak a kereskedelmi forgalomban elfogadott más értelmet tulajdonítottak; kétség esetében azoknak oly értelem adandó, mely mellett az ügylet joghatálylyal birhat.

A cselekvények és mulasztások jelentőségének és joghatályának megítélésénél tekintettel kell lenni a kereskedelmi forgalomban elfogadott szokásokra és gyakorlatokra.

Kik kereskedelmi ügyletet képezőleg egy harmadik irányában közös kötelezettséget vállálnak, ha ellenkező megállapodás nincs, egyetemleges adósnak tekintetnek és a hitelezőnek jogában áll adóseit mind, többet, vagy egyet megtámadni, a felosztható követelés tárgyát felosztva érvényesíteni és e mellett fennmarad joga azt egészben is követelhetni.

A megtámadott egyetemleges adós a hitelező ellen csak oly kifogásokkal élhet, melyek őt személyesen, vagy mindegyik adós-társát illetik a hitelező ellen. Egyetemleges kötelezettségű ügyekben az egyedül lett beperesítésért kifogásnak nincs helye, valamint nincs kezességi ügyeknél sem.

Ki a ránézve kereskedelmi ügyben gondosságra kötelezett, a rendes kereskedő gondosságával köteles eljárni. Minden kártérítési igény a valóságos kár és az elmaradt nyereségre is kiterjedhet. A kötbér összege nincs korlátolva, de kétség esetén nem áll jogában az adósnak a kötbér lefizetése által magát a teljesítés alól kivonni és a kötbér kikötése nem zárja ki az igényt a kötbér összegét meghaladó kártérítéshez. A szerződés nem kellő időben és helyen történt teljesítése esetére kikötött kötbér mellett a szerződés teljesítése is követelhető. Lejár pedig e kötbér a kikötéssel ellenkező cselekvény folytán és az adós késedelmével; de nem követelhető, ha a szerződés teljesítése véletlen baleset, vagy a hitelező vétkessége miatt vált lehetetlenné, vagy ha a lejárat után fenntartás nélkül fogadtatott el a teljesítés.

A foglaló egyéb kikötés hiányában csak a szerződés megkötése jeléül szolgál és ennek teljesítésével vagy visszaadatik, vagy beszámítottatik; és visszaadandó akkor is, ha a szerződés kölcsönös ellátás, vagy más ok miatt megszűnik.

Egyéb megállapodás, vagy eltérő kereskedelmi szokás hiányában az, a kinek vétkessége miatt a szerződés nem teljesíthető, az adott foglaltól elveszti, a kapottat pedig kétszeresen téríti vissza, mindkét esetben pedig a kár is megtérítendő.

A ki bánatpénzt adott, vagy ígért, az a szerződéstől vissza léphet, ha a teljesítést meg nem kezdette, vagy a teljesítés megkezdését el nem fogadta; de a kikötött bánatpénz megfizetendő, az adott pedig elvész. Szerződés teljesítéskor a bánatpénz visszaadatik, illetőleg a teljesítőnek beszámítottatik, akkor is, ha megállapodás, vagy mások miatt a szerződés megszűnik.

Kereskedelmi ügyek a felén túli sérelem miatt meg nem támadhatók.

(Folytatása következik.)

Hirrovat.

— Az országgyűlés folyó hó 24-én déli 1 órakor berekesztetett. Először is a királyi kézirat olvastott, mely Wenckheimot királyi biztossá kinevezte. — A trónbeszédet lapunk szűk tere miatt egészben nem közölhetvén, annak eszmemenete következő: Az országgyűlés megnyitásakor kitűzött kérdéseket mind nem lehetett megoldani, főleg a gazdasági calamitások akadályozták, mégis a jeleni sessióban történtek intézkedések az állam integritásának biztosítására, anyagi és szellemi felvirágzására; erre felsorolja a hozott törvényeket, igen melegen megemlékezik a honvédségről, mely, mint királyunk személyes tapasztalatból meggyőződött, annyira fejlődött, hogy az állam biztonságának fontos tényezője; sok hiány pótlendő, sok teendő fennmaradt jövőre; de mind az, minek történni kell, fokozatosan bár, de gyors egymásutánban megtörténend; biztos itt is erről az érvényesülő takarékosági politika, a nemzet, törvényhozás áldozatkészsége, jó viszony a külfölddel, rokon elemek egyesülése a cselekvés terén. A trónbeszéd kitűnő hatást tett.

— A belügyminiszter határozata a Márk-Márkus-féle sör-prócessusban a napokban leérkezett. A határozat — mint előre sejtettük — fölbontja a lapunkban is szellőztetett szerződést s a képviselőbizottság eddigi eljárásában tanusított hiányok fölfejtésére útasítottatik. Kiváncsian várjuk a közelebbi képviseleti gyűlést, hol a határozat bő anyagot nyújt isnét a további tanácskozásra.

— Dr. Hene József városunk fiatal orvosát s lapunk munkatársát, Biharmegye egyik nagy községe elönyös állással kínálta meg. Ugy halljuk az orvos úr ígéretet is tett új állása elfoglalására. Mi csak sajnálunk, ha a jeles képzettségű szakembert városunk elveszitené.

— Nyéki János szintársulata Feleki Miklós úrral együtt június 5-én fogja ismét bemutatni magát a nyári szinkörben. Első előadásra „Fény árnyai“ Szigligeti 100 arany pályadíjt nyert drámája van kitűzve. A társulat, mint a beküldött névsor tanusítja, több jeles erővel rendelkezik; kik között különösen a férfi tagokat illetőleg, a régiak közül csak kevéssel találkoznunk. Sikert kívánunk a derék igazgatónak, ki újra néhány kellemes estével frissíti fel mélyen alvó társadalmi életünket.

— Három nyári estélyhez van legközelebb kiállításunk. A mult farsangon „koszorú estélyeket“ rendező bizottság szét is küldte már meghívóit, mely szerint június 5. 19. és július 3-án három estélyt rendez az elbai szinkörben. Az estélyek nagyon mérsékelt belépti díj mellett rendeztetnek, s mind három estélyre egy személyjegy 1 frt 50 kr-ra van előirányozva. Még élénk emlékünken élnek a téli jól sikerült koszorú-estélyek, s ha a mottót, mely így szól: „mulassunk lehető egyszerűséggel, olcsón és kedélyesen,“ szemelőtt tartjuk, e nyári mulatságok kellemes elszoródást nyújtanak Terpsykore hódolóinak.

— Városi képviselőkké következő egyének lettek a mult pénteki szavazáskor megválasztva. A Szent-Miklós és Deák-Ferencz kerületben: Almási Lajos, Hincs Miklós, id. Jenei Albert, Kis Károly, Mészáros Lajos, Nagy János mészáros és Szöllősi Sámuel. A Szent-György-Szent-Király kerületben: Almási Domokos, Csatt János, id. Gálna Károly, Nagy János mészáros, Dicső János és Csejdi Sámuel.

A N.-Szebenben tegnapelőtt tartott román konferencia estéli 10 órakor kimondá az 1848-iki nemzeti program fenntartása mellett az abszolút passzivitást a képviselő választásoknál. A románok e nyilatkozata megfoghatlan és valóban szánakozást keltő; a bosszankodást azonban korántsem érdemli meg, s legfenrebb az egér nem fér stb. féle magyar példabeszédet juttatja eszünkbe.

— A helyi „zenekedvelők egylete“ által f. hó 18-án tartott hangverseny egész jövedelme: 95 frt 95 kr; kiadás 32 frt 8 kr; tiszta jövedelem: 59 frt 87 kr. Gáspár Gyula, egyleti pénztárnok.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi május 24-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztály II. Tanács polgári ügyekben.

Sándor János r. b. által.

Veress Pepi Tischman József és Tartner Lajos ellen igényper, Az 6-tordai ev. ref. egyház Blumenfeld Saul e. birt. háb., Nagy Titus Pásk Pável e. 5 frt 10 kr., Nucz Juon Hersch Izrael e. 1 frt 60 kr., Berár Szávéta Opreán Jósif e. som. vh., Lázár Pál Oszkár Popa Pétru s társai e. 150 frt kártérítés, ifj. Rácz Vaszilika id. Rácz Vaszilika e. 36 frt, Bunya Szimion s társai Groza Vaszilika e. birt. háb., Gibu Todasia s társai Gibu Tódor e. 80 frt, Almasán alexándru Almasán Jósif e. 80 frt, Tomus Anna az abrudbányai kir. adóhivatal e. igényper, Sikóé George s neje Gontzi Márton s t. ellen 2100 frt, Juga Pétru Fejér Petru e. ingatlanok, Balogh János Atyim Sándor ellen 16 frt iránti perök.

Pipos Péter r. b. által.

Csutak Zsigmond s t. Reményik Kálmán s t. ellen fekvő, Balásfalvi Baselita tanalap b. Bánffy Jenő e. vh., A kir. kincstár Csetény József e. 6 frt 54 kr., Bogdán Paraschiva Buta Filimon e. kártérítés, A kir. kincstár Csetény József e. 15 frt 12 kr., Acker József Antoni József e. 31 frt 20 kr. és 50 frt, Farkas Juon Kotrás Juon e. 239 frt 23 kr., Savulu Savu Hermánu Péter e. 68 frt, Eiven András Popa Pétru Joané e. 10 frt 80 kr., Tyira Petru Jank Alexándru e. 23 frt, Drotleff Johánu Burprich Michael e. 25 frt, Rádu Ágnes Medrea Juon ellen 9 frt 50 kr. iránti perök.

Petri Ádám r. b. által.

Simó Lajos Hosszu Sándor e. 200 frt, Kemény János Darkó Sándor e. 75 frt 52 kr., Dimény Elek Illyés

